

Episcopu*m*s*u*l*h*u*m*u*s*

Objekt 40

3 2048 bits of public key (21 0b48 bits of public key)

1857

ԱՎԱՏԻՐԵ. Ո՞հ մատու կայսեր գեն ի վայսու բաժբարդ թիւն ։ Առաջապահ ։
ԳՐԱԴԱՆ. Կարողեն կայսր գեն ի Շքաղկարդ Համբարձ Մակը ։ Հայութեա ։
ԱՆԳԼԻԱ. ՀՀ Դիմումադի լույս ։
ԳԵՐՄԱՆԻԱ. Ազգային Պատուա կայսեր Շքուգեարդ Համբարձ և Բր ֆունտուր ընդունելութեանը ։
ՕՒՖԻՑԻԱՆԻ. Կայունակ ընք ։ Քայցանավաք գործակեանին ըստ շախութեաններ ։
ԱԽՈՒՈՒԹԻՆԱԿԱՆ. ԿԱՅՏՈՒԹԵԿՑԻ. ԱՐԹՈՒՐ ԿՈՐ-
ՑԻ ԲՈՒՐՈ ՊԱՏՈՒՄԱԿԵԱՐԵ ։
ԱԾԽԱԲԱՀԱԴԻՐԻՎՈՒՆ. Երապայի Կրծքեակ Ապարագայակ առն առարարութիւնն ։ Դ. Պետրոս ։

ԱԿՈՏՐԻՎ

ՎՐԱՆԵՐՆԵՐ, Յ ՀՈՎՈՒՄՆԵՐՆԵՐ

ԱՅՆ ԱՍՓԱԼԻ Կայսրն անցած ամսվի 28ին Լաբ-
սենդուրիի ամառանոցին Ֆակուլտետի ելաւ Վայ Մար-
եթմանը, ուր Ռուսաց մեծագույն հայութը հետ-
առուութիւն մը պիտու ընէ : Անդքին հեռազրա-
կան լուսուն նպաշխաչ՝ նիբնակալն արգելն նոյն
քաղաքն հասեր է :

— Այսաքին գործոց պաշտօնեց Պալ Հանեն-
շվայն կոմն իր հիմնդութեան պատճառաւ
Դարձապարփ բազնիքները գնաց, ուր չորս շարա-
թի չոփ պիտոր մնաց:

— Բարենառքի բով բանակած ձիաւորաց
դումայտակն, եւ Ազգի բառաւնկի հետեւակաց
բանակն անցած ամսոյն վիրզն օրերն իրենց զե-
նու որոշական մեծ կրթութիւնները մէջ ախտա կայ-
սեր առջեւը կատարեցին եւ իրենց տեղին եր-
թալու ճամբար ելան։ Ինքնակալը մասնաւոր իր
կամանազգութ մը աս կրթութիւններուն վրայ
ունեցած հաճութիւնը յայսնեց, եւ մասնաւորա-
պէս ձիաւորաց հրամանառար Աբգէնչդայն իշ-
խանին իր շնորհակալութիւնը ծանօց։

三七四九

Հայութեան վերջին թղթաբերին բերած
տարշապատի բազիթները գեաց, ուր չորս շարա-
թի չոփ պիտօք մայ:

— Տարենառքի բով բանակած ձիաւորաց դումարտակն, եւ Արթբառուսնի հետեւակաց քանակն անցած ամսոյն վերըն օրերն իրենց զենուորական մեծ կրթութենները մեծախու կայսեր առջեւը կառարեցին եւ իրենց տեղին երթալու համբայ ելան։ Դերեակալը մասնաւոր իր հրամանագրով մը աս կրթութեններուն վրայ ոնեցած հաճութիւնը յայսնեց, եւ մասնաւորապէս ձիաւորաց հրամանաւոր Աթհանչշդայն իշխանին իր շնորհակալութիւնը նաևց։

Արքակն երթալով կը վուտթարանոյ ապօստութիւննը վերըն սրբու տեկի եւ տորութույու սկսած եր, շատ տեղեր գեռ հաւատարիմ մնացած հնգիկ գնդեր ապօստամբութեան զրացը բացին եւ իրենց հրամանաւորները սպաննելին ենու գեղ ի Տեղի ճամբայ ելան։ Հնդկաստանի ընդհանուր կառավար Նոր Գ.Էնդինին եւ զօրաց վերին հրամանաւոր Գոլյան Գամբուզեանին մէջ ապօստամբաց զեմ բանելու ընթացքին նկատմամբ սպանիկ զժամանին մը եադառ է, որն որ նայնտեսի եւրոպացւոց մեծ վախ կը տայ-

501268

ՊԱՐԵ. 24 Սեպտեմբերի : Խրէկ մեծափառ
կայութ գեղ ի Ծգուդկարդ ճամբար Ելաւ, ուր
ամեցին 25ին պիտօք Հասնի : Նշնակն մայրաքա-
ղաք Կեցող ռուսական դեսպան Գիսանելիք կումեն-
ե արտաքին գործոց պաշտօնեաց Վարչուաքի կումալ
դեղ ի նոյն քաղաքու ճամբար Ելաւ :

— Կաղղիսի, Պուգրեց կեցու զորժակալ Դա-
երան սեպու Հը Փարփակ եկաւ և լուր թերաւ որ

իշխանութեանց ընտրութիւններուն մէջ հաղոր
15 մրութեան հակառակ պատրամնոր կը դրս-
նուի: Ես յօն վրայ հատեցր իշխանութեանց մեա-
նուին իբրև հաստատուն եւ եղած լինցած գրութե-
ոկան համարիլ եւ առ կազմուելու նոր աէքու-
թեան վրայ դրուելու: Իշխանին վրայ սկսան իս-
ակցիր: Ըստերուն կարծիքն է որ թէ Կողջին
եւ թէ Արուսաստան Վուգին աասաաի սփեռոցու-
երիստաարդ իշխանը: Տիմակուան միրակ իշխա-
նին եղացրը, նոյնաեղաց իշխան դնել:

-- Վարբանդիէն եւ իր ընկերներուն գո-
տառառուն ունցու անցյն 24ին կատապուեցաւ
զառուողը դողութեան մասնակիլ համարուող
չորս անձնիքներէն նարայ ձիավաճառն անմեզ գտ-
տեցին: իսկ միւս երեքէն կրըւեն 8 աարանն իս-
գորրանզիէն եւ լրքէնը 5 տարաւան բանտի գո-
տառարանէցին: Միանգամայն վճռւցին որ իրենց
գողցած ամէն բաժանուրդ ոթեան թղթեին և
պահպանին:

քոք կեցած է, ուսկից քանի մ'անգամ ձեզ կաց
վոց յարձակելով՝ անմաց մեծ ջարդ տուա եւ
շատ թնդանօժնիք ձեռք ձգեց: Դիբելը զօրու-
պեար մեծ զնորդ մը գեղի ի Տելի կը յառա-
ջանայ: Առ քաղը ին առջեւը կեցող ունդ յիշական
զօրոց համար կը սուի ի թէ մկնելնին մեծ առջա-
չութիւն կը տիրէ, որովհետիւ յայտնի կը տես-
նեն որ իրենց ան վասնգաւոր տեղը կենալն եւ
ունդակար հիւանդութեամբ ու թշնամոց զըն-
դերէն չարդուիլ անօգաւոր է: Իրենց թիւը հի-
մայ 3500ի լիսն է, որոնց միացն 1500ը եւրոպա-
ցի են: Եթէ չեթ ապատամբնիքն ամէն որ նոր օպեռ-
թիւն կը ընդունին, եւ պաշարի ստուիկ տատու-
թիւն անին: Վագատամբք իրենց ամէն գրծողու-
թիւններն աղէկ կարգաւորութեամբ կ'ընեն: անդ-
դիմուց զնդիրն իրենց լրահենքրաբը լիցուն է,
որոնք անոնց ըրած որոշումներն իրենց կը ծանու-
ցանեն: Քաղը ին ապատամբաց վոց նոր զօրապեա-
մը հրամանաար զրուած է, որն որ մասնաւոր
հօկապութիւն մը կ'ընէ, զուկերն սպաննել կու տայ-
եւ առաւտուրին պաշտպանութիւն կ'ընէ: Իր կար-
գարութեամբն ամէն գոցուած խանութները նո-
րէն բացուեցան եւ ամէն մերդ իր գործոքը ապա-
հագութեամբ յառաջ կը ամէն:

ԳԵՐԱՆԻ Ա

Ը ՀԱՅԻԿԱՐԴԻՆ. կը զբին թէ Եղերուածքը
Առասց մեծափառ կայսրը Առաստիքերի 24ին
կեսօրէն եագը նոյն մայրաքաղաքը հասաւ. և շո-
գեկառաց կոչարանը Ահերդի մողերկի թագուցին,
անոր քրոջմէն թագաժառանգ իշխանութիւն ո-
խագած առանգ իշխանէն զիմաւորուեցաւ, եւ
թագաժառանցին բնակալունը տարուեցաւ: Եր-
կրորդ օրը (ամսնցն 25ին) Գաղղիսի Նորոյեան
կայսրն ալ աս քաջարը հասաւ: Հետեւակ ո-
ձիսաօր գոյգը շրդեկառաց կայարանէն պինչե-
արքունի նոմիսու բազր անցնելու մասցիներու եր-
կու կողմը շարուած կեցած էր: Անօրէն եաբր-
ժամը մին երբոր մեծափառ հիւրին հասնելուն
ոշան սրուեցաւ՝ մեծափառ թագուցրը աբբացա-
զուն իշխաններուն հետ գնաց զինքը զիմաւորեց:
Կայսրն ու թագաժառը երկի փառաւոր կառքի մը
մէջ մանելով երաժշտութեան նայներուն մէջէն
արքունի պալստր դային, իրենց եաեւէն կ'եր-
թպին աբրոցական իշխաններն ու կայսեր ահճա-

մար ողեկիցները : Թաղաւորը զիայրման անոր համար պատրաստուած ունենակները տանիքին ու թաղավորները որ քաղաքավայրութեան պահանջանքնեն համեմատ նոր և կողը յառաջապահ եկաղին այցել լուծեան երթայ . ենք յառաջեց ու նաքունոնին դուք : Խոսակցանթիւնը մաս մը տեսեց Եւ խռովածքը միայն մասն պատերը լսեցին Խոսակցութիւնը ըմբնալին ետեւ հարուցն իրացր Անդրեասի կարգին , իսկ Ավելասանդր կայսրը Պատառոց լեզեսնի շքանշաններավոք զարդ առու ածեմադր որական ընտանեաց սեղանի զայտին : Բուսաց կայսրը հու այ սպառնութիւնը Վաշինցոնի կայսեր թողուց : Եաց ի հայսերական հիւրերէն ու թագաւորական ընտանիքին Միւրա իշխանն ալ իրրեւ Նաբուշենի ողջական ու զանի նասած եր , իսկ մեկալ երեւեթի հիւրերուն համար ուրիշ մասնաւոր սեղանի լրեակիրը լրեակիրութիւնը ու որ կրնաց առաջ որովհեաւ : Ըստ դիմուրի մէջ բոլոր գործ ու աշակերտները ու խօսուածները քառարակութեան սահմաննեն բալորովին գուրս են : Առ հասարակ ամէն բան անանկ գաղտնի կը լրաց կը , որ երեւեթի յասգիրներուն խճագիրներէն խառ բառ ան լրտեսները որու մը չեն կը նար կը ընելու աշխ իսկ գաղցիայի պաշտօնական լրագիրները տանից վրայ կը լուեն Եւ իրենց ոգիտութիւնը հարուժանին համբարդ ու լեռնան մանրամասն սարուցրութիւններավու ծանկելու կը ըստան : Անցին 26ին երկու կայսրները նորեն կը ժամու չափ առանձին խօսակցանթիւն ունեցան Եւ երեւերնուն զուարթութիւննեն կը մանարկերսի . որ յաջող ելք ունեցած ըրաց : Մի Եւ նոյն առեն պարագագ իշխանը Ան կը խօսակցեր : Նոյն օրը հետօրեն եւսքը մասն Ան քառասաց կայսրուն իսկ պահեաց նոյն ապագայն նայն եւսքը մասն Ան քառասաց կայսրուն իսկ պահեաց :

Ամսցյն 27-ին գիւրդ եւ մակերիլի թագաւորին ջնիւն
գետն օրն ըլլալով՝ ոսկորակիուն համեմիտութիւն-
ները կատարուեցաւ: Հարովէն իսպառը ուղար-
փառաց եկեւեցույն մեջ մասուցածն զատարա-
գին ներկայ գտնուեցաւ, իսկ Առևաց կայուն ու
կայորուհին արքայազգուն իշխաններուն հետ բգնեց
համար յունական պատրակ մ'ընել տուին:

ՆԵՐԻՆ Գաղղթակոմ լրադիքները երկու կայսերց ԸՆԿԱԿԱՐԴԻ մեջ իրազ զիմանորելուն վայր զանազան շնչերը կը շննէին, Գաղցիոյի 1814ին ու 1815ին կրած մէրտքերը կը բաշխեին և Առարիսցի դէմ ամեն կողմանն յարձակութեր կը նետին պինքը հաւ-շաւ կարծելով՝ Արեւապահի լրադիքը պատշաճական լուր մը հրատարակեց, որով Գաղցիայի շնչերուն ողի վրայ շնուռած ըլլոյց յարտառեցու: Պաշտօնական լրադիքը նաեւոց պատշաճական մեծափառ կայրութ միանիքներուն Յովակի 20ին գիշերը Ապրանիոցի վայելն Վայմար երթալու համար Տամբոր Երան, ուր Առուսաց կայսեր հետ պիտի տեսնուի: Արդու վեհապեսներն ու Հոկտեմբերի 1ին Վայմար կը սպասուին: Այս կարծուի որ Ապրոյին կայսրն ալ նեռուց կայսեր հետ Առարիոյի կայսեր դիմանորութեան պիտուրի: Վայմարի դիմանորութիւնը ամենու վրայ աղեկ ազգեցութիւն բառ, որովհետեւ արեւելքան ինդրջն սկսելէն մինչեւ Հիմայ Առու սիսդ ու Առարիոյի մէջ Եղու առաթաձայնաթիւնը տառի բորբոքմէն կը վերնայ և Արտաքանի իր խողագործեան անքորդութ մեալուն վրայ մեծ երաշխառ որպետին Ֆը կը սատանու:

— Ա շցմարեն Հակո. Եթի յուր կու տան որ
Առարիսից կայսրը Առասաց կայսեր Ծես սեռնակեր
ու երկայն առևն բարու Ծես խոստեցին են:

ՊՐԵՍԵՎԱՆ

ԱՐԵՎԱԿԱՆ ԴԵԿ ի ԲԻԹԻՊՈՎՈՎԸ (Ակադ. 19
նոր եւ Հետաքրթական լրեր եկած են, որոնց
մէջ լիւնցը՝ Առուսաց Անափա ամբողին դէմ՝ ը-
րած զործողութիւնը առաջին տեղին ունի։ Ըս-
տու գործողութիւնը Շահի Փուեկենցոց և Համալուրիայ-
ձնցոց մէջ ծաղած կորեւն յառաջ եկած է
որովհեաւ, առջնունները պյանգես կը համարեն որ
միւրնին կոտաքար Անփէր Պէլը, երկրին օդու-
տը Օսմանեան տէրութեան շահին զահնելով, Առու-
սաց հետ ծածուկ մարդանութեան մը մէջ ըլլաց
Սէփէր Պէլըն որդին Քարազամելը զոնէ մերժ
զողարսութեան անհիմն ըլլացը ցրցունելու համ-
մար, Անափայի վայ յարձակում մը ընկլու ձեռք
զարկաւ, որն որ Օգոստ. Ցին եղաւ, երբօր քաջ-
քին պահապան զօրաց մէծարդըն մասը, խոս չը-
ձելու պատճառութը քաջքէն հետապնդ էր, եւ
ամերցին մէջ երկու գաւնդ զօրը և 2 գաշտի
թնդանութներ կային։ Զելլը զնները 6000 հզուու-
ամէն կողմանէ, յառաջ քաջքին եւ միշեւ ամ-
րային առջեւը յառաջացան, ուր թնդառնոթի տ-
ղէկ կրակում մը ընկունուեցան։ Քայլ մի և նոյն
ատենը՝ թնդամեադ ընդոր որչառները գերի տե-
սնելու յաջողուցին, որովհեաւ, առջնունները զա-
նոնք ամբողին մէջ քաշելու բոււական ժամանակ
շունեցան։ Բայց ամրոցին Լրպաշտի հրամանա-
տարը վասնուին մէծութիւնը ճանշնորդը, որո-
ւեց որ իր զօրքերով թնդամին բաց գաշտի մէջ
գիմուռուք։ Միավոր գրածը յաջողեցաւ, Զելլը կ-
ները հայածեց, օրոնք սկսան փախչէլ, եւ ճամ-
րան վայ իրեւց մասեները կը փուռեն։ Առ-
սուց կորուսոր միայն քանի մը վիրարներ եղաւ-
— Աս դէպքէն քիչ մը յառաջ, պյանցին Յո-
լիսի վերըները շերտում նրաքեան դնդին երորդ գո-
մարտակին հրամանատարը Զելլը զններան երեք որ ետքը Ա-
նափային կողմէրը յարձակիւթ ատք միար առնելու
համար էր, բայց Ռուսունը զինենք արդէն պա-
տրաստութեամբ ընդունեցան։ Մայդաշիի եւ Խա-
կումնան գնդոցին պատճենչները մինչեւ Օգոստոսին
մէջըրը առանց ընդհատութեամ յառաջ զացին,
եւ լիւնցոց ընդդիմադրութիւնները միշտ ակար
էին։ Ափայն Ամանիցա Քարիշենացին բայց Զել-
լը կը լիներուն ՅՈՒՒ շափ զինեալ մարդիկը անոնց
արտի մէջ զործողներուն վօն իշտորդ, քանի
մը հասար գերի բունելը յաջողուցին։

Ա Տ Ս Ո Ւ Մ Ն Ա Վ Ա Ն Ք

‘*U U u p n h b q g h*

ԵՐԵՎԱՆԻ ԿԱՐՈՅԵ ՀԱՅՈՒԹՅ

ՊՐՈՎԻՆՑԻԱՆԵՐԸ

Վ. միանկի մէջ մասցինք մինչեւ որ առտուան
լըսը ծագեցաւ եւ կալող է զանկ մէր բարձրախին
եղած աշխարհն առերանները յայտնի տեսնելու:
Նա ը կուտարեալ կմասիք դարձած եր եւ ամեն
բարդ կրիար բայբայիլ միքիկը վերջնին առար-
կանի սաստիացաւ եւ անզէ մապառութեան յօյո
չը երեւար: Քանի մը յամի վեր բերիներնեւն
եւ ոչ բառ մը հանուն ենքիք: եւ զարչօւրանքով
ու գողարք կը սպասէինք որ զմեզ կազոզ շամա-
ները անդի պիտօնը տան կամ ահագին աղիք մը
նաւը քանի մը բարդ ըրին տակ պիտօնը ծածկէն
եւ այնպէս զմեզ պիտօնը խզգէ: Բայց աստուա-
ծոցին անչափին առ ամեն վրանդէն զմեզ
պահէց: կեսօրուան մօտ թանձը ամսկիրոն մէցէն
արեցական բարերար ճառագոցինէն ին սկսած եւ
բերայ, եւ նցն ժամանակը պիտօնցնը որ միքին
սաստիութինը կը սկսի նուազիլ:

Վազոս ալ սր առաջին իրիկուլնէ վեր ան-
մրուեց կեցած եր խօսելու մկան, եւ իր քայլ
պահկաղ թեղերսին չարցուց թէ զեւ տպառու-
թեան կառը ժաման մա հով։ Կա ամուսն անմե-

շապէս պատասխան շտուա, աս պատճռուա. մեր
սակը գախմալ որ չըլսոյ թէ խցուած ըլսոյ. ըլսոյ
ժամանակ մ'հարք տկար ձայնով մը սկրա իւ
սիլ և ծանոյց թէ սաստիկ ցաւ կը զբոյ. շուանն
իր ստամբուլ կը ճնշէր, իրեն օգնութեան պէտք
է համարլ տղա թէ ու ալ չկրնար ցաւն դի-
մանալ և անշուշտ կը մեռնի: թէպէս եւ աս
բուս մեղի մէծ արտօնութիւն ու կորեկցութիւն
պատճառեց, սակայն քոնի որ ծովը յուղման մջ
էր ամենեւ, ին չենիք կրնար իրեն օգնութիւն մ'ը-
նել. ուստի զիկրը քաջալերեցինք որ արիսթեանը
ցաւերուն համբերեւ եւ խոստացանք որ փոքր կա-
րելիութիւն մ'ալ աեւածնուու ուս իրեն կ'ու-
ներ: Մեղի պատասխան տուաւ թէ քիչ մ'ուրեն
իր բանը կը լմբնանց եւ օգնութիւն անօգու-
թըլսոյ. քիչ մը ժամանակ այ իր հեծութիւնը
շարունակեց և ետքը բոլըրովին լրեց, որտեւ հե-
տեւցուցնիք թէ հոգին փշած է:

Վիշերուան սկիզբը ծովի հանդորակելու սկսու
հւ այինքները նաև առ առ քի քիչ կը զարդուեին.
Նաեւ հոգին սասակութիւնն ող մեջմոցաւ Քանի
մը ժաման վեր ընկերներուս բերնէն եւ ոչ բայ
մը լսուծ էի: Աւգոստին ձայն տուի, ինքն ալ ան-
միջապէս պատասխան տուաւ: Քայլ պայմանի ակոր
ձայնով մ'օր ըստածը Հայոցցայ: Աւդրու եւ բար-
քեր ամենեւին պատասխան լսուին: Ասկէ քիչ
մ'ետքը վրաս տեսակ մը թմրութիւն եկաւ եւ
երեւակայութեան առջև զանազան գեղեցիկ տե-
սիլներ ներկայացան: Երբ որ աս փիճակէն ար-
թնցայ, արեւը բարձրանալու սկսած էր: Հազի
մեծ աշխատովմեամիւ ու Ծղակի բնիդ մաս եղան
առողջանուրը կրնացի տիշել, նուև քիչ մը ժա-
մանակ ալ բնիդ պայման կ'երեւար որ նաևոն
մը երանացին մէջ իմ արկելու քուի կը զանուիմ,
եւ առ երեւակայութեան մասնակէ բարքերին
մարմինն իմ շուն կը կարծէի:

Նըր որ վերջապէս թմբութենէս ըռլըրովն
արթընցայ, աեսայ որ միրիկը շատ նուազած եւ
մէլք ու զով հովի մը դարձուն էր. ծովին յաւզ-
մուկը գրեթե խաղաղած կ'երեւոր. Չափ թիւն
չուանին կապէն դուրս ելած եւ վրայի միուր կի-
վեքած էր. աջ թիւն ընկարմայածի պէս եւ
ձևորս չուանին մնչումն ուռած էր. Մարմար
պըսուած չուանն ալ մնձի սասաիկ ցաւ կը պատ-
ճառէր. բեղերս գեռ կենդանի էր. իր մշշըը
իմաթիժուած չուանն պյնչափ քաշուած էր որ
գրեթէ անոր մարմինն իրկու կորած էր. երբ որ
քիչ մը շարժեցայ, ձեռքովն մնձի իրին պյնչափ
ցաւ պատճառող չուանը ցուցուց. Ագուստ ամե-
նի.ին կենդանութեան նշան մը չէր ցուցըներ
նուռած քաշուած սահրաւակներուն մէկ կոտըն
իրեն շարաչող վերը մը տուած էր. համե թար-
քեր բերենին քանի մը խօսք հանեց. իզմէ երդն
դիեց որ բոլոր զօրութիւնն մէկսեղ ժողովնին եւ
զինցն իր գունուած վիճակին աղասիմ. դուցէ ան
ատեն բառ կարեфт է ինտիքընիս աղասիէ. ուր
որ պյապէս անգործ կենալով սուուգի. պիտօր
կորութիւն:

Ո՞նքը քաջայինից որ համրերէ ու խոստացայ առն ճիգն ի գործ դնել եւ իրեն օգնել դրսանի մէջ զմբցնս վնասելով՝ և երկայն աշխատութենէ և պար բանալով՝ ձափ ձեռքով տղիւ իս և մարմարու ուրիշ կոզմերը կապուած չու անհնիրը կարեցի որոնք իս՝ շարժ նաև արզելք կ'ըլլացին ։ Եսաց երբ որ փոք անցի առ ելլել, տեսաց որ ոտութեար ինձի իրենց ծառայութիւնը կ'ըլլան եւ կանգուն կ'ենալը կորելի չէ։ Նաև այ թերւս ալ մեռածի պէս եր։ Եաբբեր բնձի ըստ որ քիչ մը մասնակ ալ պատկած ինենում, որով ստուգի արեան շրջանը թմբան մնդամենութան մէջ նորէն կը սկսի։ Երօր ալ այնուշտ եղաւ, և զըրբելով կարավ եղաց Քարքերն օտիվ երթազ եւ իր կազերը կորել, որով ինքն ալ սկսու իր անդամները գործածել։ Ըստ մ'անձառարեցինք թիգերսին ալ նցյն ծառայութիւնն ընելու։ Ըստանին մէկ կոտոն իր որնացին վերի կողմէ հագած, երկու շապիկներն եւ մարմարու կաշին կարու ու

մին մէջ մասէ կը. չուանը կտրենուս պէս, ա-
յինը կոմարտէն վերքեն դօրս սկսաւ ցատքէլ,
ևս ակուսաց երակահատոթիւնն իրեն շատ օդ-
առկար եղաւ. բեզ երս անմիջապէս խռովուս պէր-
սաւ. և մած թիւնեւամիւն կը զգար. նաեւ իր
շարժուները մըրիւն աւ եփ աղաս էին:

Աւգոստ զեռ իր անկենդոն միմակին մէջ էր կը հարծէիք որ իրօք մեռած է, բայց աղէկ քըն-նելք տեսանք որ իրմէ թեափուած արեան պա-ճառաւ մարած էր. զան զի իր վերքերոն կա-պերը քակուած էին. Զինքը նաևին մէկ չըր կողմէ զրինք եւ իր զրեթէ սառած մարմինը շիմցինք որդաի որ մեր նուազած զարութիւնը կը ներեք. Կէս ժամ՝ ետքն աշուշենքը բացաւ, բայց հազի-երկրորդ առառն բորբոքվին ինելքը վան հկա. Դիշերուած ոկիպը դարձեալ թուխ անզեր եր-կնքը պատեցին, եւ խոր մմթութիւն մը տիրեց. սակայն հազի բաւական հանդ պատ մասց որպէ մնաք նորէն ոկսանիք յուառը: Թէպէս եւ, հովի արեւմը-տան իրասիւն կը շնչէր, և վերց պար ամե-նային ովը շատ պաշ չէր: Աւգոստը նորէն շուա-նով մը կապէլու սահարաւեցանք որպէս զի չըլլաց թէ իր ակարաւութեանքը ծավան մէջ զըլորի: Ասկէ զան իր զգեստներն, ինչորւ նաևն մըրմիները կա-րեցի եղածին շափ չորցուցինք որին որ թէ իրեն եւ, թէ մուլի մեծ հանգստութիւն մը պատճառաց:

Արեւ նորեն ծառած ժամանակը ծովք բաւա-
կան հանդիսաւ եւ նուռուն վրան կասարեալ շոր-
ցած էր, և կրնայինք անոր ամեն կողմը պոլոսիլ-
աւ ժամանակու սասարիկ քաղցն ու ծարաւի սկզ-
ան զմել առնջիւ: Նրեք որէ վեր ու կերակուր-
եւ ոչ ջուր բերանիս դրած էինք. ուստի հարկ
էր որ ամեն կերպով Շնայր մը զտնելինք ջրով
լցուն իրցին եւ անոր մօտ գտնուած մառանին-
մեջին ուսեւիր բան մը հանելու: Խո վախճանա-
երկայն դաւադանիրով, չուսներով եւ գամե-
րով ահասկ մը ցանց շինեցինք և խցին մէջ եր-
կընցըներով՝ ամեն կողմը պոլոսուցինք. սակայն
զա բախտութեամբ ժամանակ եղած փորձերն չե-
տեւութիւն մը չունեցան եւ միայն քանի մը վեր-
մակ կարող եղանք որսալ:

Կարեն ու փորձին յաջողութենէն, յառաջատած եմոք, բայց ուսկերս առաջարկեց որ են մեջքը չուան մը կապենք և զինքը բոցին մեջ եղացնենք, որպէս ով հն ու անդր բան վնասէ Առ գործըս շատ գժուարութիւններ ուներ, որով հետեւ լուրջը 15—20 ունաշափ տեղույթ մը մեջ՝ որն որ նաև զանազան բաներով աւելի եւս նեղացն էր, զանազան կողմէն պետք էր դառնով եւ մատանդ հօտենալ և անկէ նորէն եւս գտանալ: Ամեն բան պատրաստուած, և լին եաքը թեզերոցին ամեն ուժին վար իջաւ մինչեւ որ զուրը բերան հասաւ, անկէ եաքը գլուխը զօրին մեջ իրաթելով զեկ ի աջ դարձաւ եւ փորձեց մատանդ մատենայ: Առաջին փորձը չարագործեցաւ, եւ չուանին շարժումն որոշուած նշանը տառաւ որ զինքը վեր քաշներ: Հուստ մը նոյնն ըրինք, բայց մը անպյուշը թիւամբը զինքը սանդիսին զարնելով քաշ մը տեղին վնասեցնիք: Հետար բան մը չէր բերած եւ ըրած միգումը պիտօնափ յուղնած էր որ իրկրորդ փորձ մը լուրջին յատուց սահսկուեցաւ երկայն առնեն հանգիւ:

Առ երկրորդ փորձն աւելի եւս գժբախտ էր:
Այժմադի երկայն առևն առանց նշան տալու ըրմա-
տուկ մասց որ սկսանք կտակածիլ, և ու պինա-
լով սպասել զինքը վեր բաշխցիմք: Խեղճը գրե-
թէ մոռած էր. շատ անդամ նշան տուած էր որ
փեքը բաշխնք, առկայն չուսով ոտեղին քամի-
փայտին վրաց պլուտելով՝ անոր շարժումը չինք
պայտ իմանեալ: Աւատի որաշեցիմք որ երրորդ
փորձ մընելէն յառաջ նոյն վայրով տեղէն հա-
նենք, զըն որ միաբան աշխատելով՝ և ստեղինին
վրաց մինչեւ վզերնիս ըլի մէջ կեցած մեծ դժուա-
ռութեամբ ի գործ դրիմք: Իւղերս մեզի ծանուց
որ տանց տուուըներուն եամբ յան մը կապելու-
իցին մէջ գործ մը չինքնար կործել, որաշեաւ
չուրը զինքը միշա գեւս ի վեր կը մտէ: Արդիայն

ասեն միտուելէն և սպն երկաթի կոռո մը գտանք
որն որ փառած փայտն մը ցէն դիւրա. կրցան
դաւրս հանուիլ. Տեղերս զանիկայ ուսուցներուն
հաղթեց եւ առող կորոշ եղաւ մինչեւ մասնիքն
գուռն հանիլ.

Արդյու մասածովի թէ ինչ աստիճանի յօւսա-
հասութիւն ունեցաւ, երբ որ դուսը դոց գաւա-
և իր բասծ բոլոր հրկելն, թէսէա և բոլոր
մանոր աշքեւը մեաց եւ բանալու աշխատեցաւ,
պարագ եղան: Աւ զատ եւ ես չկրցանք լաբերնիս
բռնել, երբ որ ոյս յօյսերնիս ալ հօրսուած ուն-
անք, ասկայն զի՞նը նորէն ժողվացնիք, մեր տեր-
րութեան յաղթեցնիք, եռանդեամբ ազօմք բրինը
եւ մեր ողբրմենք պիտակէն ալբատելու, չնազք մը
սկսանք մռածել:

Նաը սարի անդադար ննձի արտաքը կարգի պատահաբներ պատահէցան, սակայն երբեք մեկ գեղգ մը զիս այնպէս մեծ ուրախութէնէ ուստաիկ զարհութանաց մ.ջ չժգեց ննչպէս առ միջոցին պատահած գեղգը: Կառան վրայ պահկած հառանին դուռը բանայտ: Հնագր մը կը մոռածէինք երբ որ յանկարծ դիտեցի որ Աւգոստ մասկի գոյն մասաւ եւ իր շրմութանքն անսովոր կերպով մը զալազար, մկան: Ստոսիի պրոցեցոց եւ սկզբանին չեւա ինսիլէ բայց պատահածն մը չառի կարծեցի որ վրան հրանգութիւն մ'եկած է:

ասկայն տեսաց որ իր փայլուն աշխարհներն իմ կրունակո գտնուուած առարկայի մ'ուղղուուած էին։ Ես տես զարձաց եւ ուրախութենէս սկսաց խայտալու թեծ եւ Հայքու երկու ծովական մշտն մեզն չեւուառ նու և մ'առաջանաները բացուած պետք ի մեզն կը ճատենար։ Անդ մեր ցատքեցի, շակունեներ գեց ի նոյն նախն երկրնեցոցի եւ անկէ նարք քարոցոցի ողէս կեցոց ուստից բերենու վանկ մը հանելու։ Յնդերս այժի ցատքեցւ նմանն կարած մը սկսաւ կարածել եւ անհանական ձայնի նման աղաղակ մ'արձակեց։ ասոր Հակառակ Բարբեր ազդու մը պէս կու բար եւ կը հեկեկէր։

Նաւը ոնք ներկուած եւ սովորցն գծերակ
զարգարուած էր. իր ձեւեւն կերեւար որ Հորմու-
տացի վաճառականի նաև մըն է: Խվան ալ ան ու-
հայթն մըրկեն՝ պըն որ մեր նաև ոյնուես ըստի.
ջախուած եւ զմեղ ան ողբաժեթ վիճակին մէշ ձգաւ
էր. շատ փաս կրած կերեւար. կամքերէն մէկ
կորուած էր, եւ զեկն կողմը տախամիները քայ-
քայած էին: Ըստ քիչ տակաւաւ բայցած էր
անոր համար փշած տիկար հօգը զիերը շատ կա-
մաց յառաջ կը միշը, որն որ մեր անհամերտ
թիւնը մինչեւ խելագարելու առտիճանը սաստ
կացուց: Մեր արտապայ կարդի պյայլութեան մէջ
այ յացանի կը ունենինք որ հոլուացի նաւը
շատ գեշ կը զեկավարուէր, երբեմ ոչ կը դառ-
նար երբեմն ձախ այնպէս որ շատ անգամ ստի-
պուեցանք կարծել թէ զմեղ աեռած չեն եւ ու-
րիշ ուղարկութիւն մը պիտոր բռննի: Որչափ որ
զօրութենանիս կը բաւէր կը պուայինք, որուն
վրայ կերեւար թէ անեանօմ նաւը նորէն իր
յուահիք մեզի դարձնել կուղէ: Աս բախացքին
միայն զեկավարը պիտոր ենթապրելով կը անկ
մէկութիւն տայ:

“Եաւը մեզի քսուրդ մղբնի շափ մասենալէն
եսօքն պկսանք անոր՝ մեջ մարդիկ տեսնել, որոնց
զգեստները կը յուղընեն որ Հօրմանացի են. Եր-
կու. Հոգի խռութե ծայրին առագաստենքու. կօյտ
մը վրայ նստած էին. երրորդ մ'արն օր կ'երեւոր
թէ մեծ մասուրդութեանք զմեկ կը դիմէ, առա-
ջն կայմին քօքը կեցած էր: Նսիկոյ մեծահաս
սակ զօրաւոր եւ թիսադոյն մարդ մըն էր. պըն-
պէս կը կարծէմոր որ իր զուարժ ձեւերօնը կ'ու-
գէր մակի ըսկէ որ համեմենք. սակայն իր վար-
մունքը մեզի շատ զարմանացի եկաւ, և պիտու-
րաբար իր անդուզար նիժազն որով իր երկա-
կարդ Տերմակ ակսունքները կ'Արեւացին: Երբ որ
նաւը մեզի աւելի եւս ճատեցու, աւասնք որ իր
զմբի կարմիր խոյրը ծով թէկաւ, բայց մեզն ամե-
նիւն հոգ չըրաւ եւ իր ձիճակն է: Ճեւերը շա-
րութանակեց:

Կամաց կամաց բայց յուսուղումներ առ ենք հաս-
տառու ընթացքով նաև մեզի կը մտանար.
պիտի թես ո բարախաւո՞ մենչուեկը ակնկալո-
թեանդ մ'առեի հետ ստուգուայու սկսու եր,
երբ որ ան զարմանափի նաև նշ զեզի ի մեզ շնչող
հոգի մեզի անսանեկի մահահաւութիւն մը բե-
րաւ : Խո և. ընկերներու տօնուու կամքը դրուինիս
ետեւ գործընել որպէս զի շխրպութիւր . ամեն-
իս ալ մարմարի գոյն գործած էնոք : Անրջապետ
առարակնեն նաւը մեր նաևին զինի կողմուն առ-
ջեւ հասու եւ աչքերնոս առջեւը ահապին ու
զարհութելի ուսիր մը բայց , զըն որ ամենեւին
պիտի շնունամ թէնեւ Մաժուսաղոյնին տարինը
հանիմ : Վասնու հնագ մինչեւ երեսուն արանց եւ
կանաց տրդէն փառելու սկսու գինը նաւուն
քայ տագին անդին պառկած էին : Խո ոչ մէկ
ողջ անձ մ'ան գժրախաւ նաւախոցանին քայ կը
գտնուեկը . սակայն մեր մինչեւ ցիստաղութիւնն
հասած յուսահաւութեան մէջ նաև առ մտա-
ները միզի սկսութեան կանչելու սկսանը , անոնց
աղուշեցինք , զանոնք երդ մնեցուցինք որ մեզի ուղր-
մին , մեզի ստիւալ , ծարաւած և. խելքերնին
կարսնցընէլու . միհանի մը բնկու գժրախոտներու
օգնութեան հանիմ :

Նըրք որ առաջին զարչուրանաց ազագակն արձակեցվելք, նաևու մեջեն ձայն մ'կեկս, որն որ կատարեալ մարդու ձայնի կը նմաներ, այնպէս որ նաև զարք ականջ մը կրնար խարսիլ: Օսաբ նաևու միւս կողմէ գաւանալին առ ձայնին պատճառը ուրսափելի կերպով մ'իմացածք: Ենեծու հասուկ ու զօրուոր մարդու որն որ հայմին մաս կեցած էր, անգազար լըսուին ասդին անցին կը շարժէր, բայց պյանպիսի զիբքի մը մէջ էր որ իր երեսը չէնթք կրնար ականիւ: Թեւելը կրթնած փայտին վրայ տարածուած ու ձեռուրները վար կախուած էին. ենկուբները պրկուած չուանի մը վրայ կը յնիստին: Իր հանակին վրայ ուր շատիբն մէկ մասը ուստուած էր, ուստովզ կարգի մէծ ուրոր մը կեցած էր և իր մագիստրովն ու հոգոված մուեթին միսր կը փրցընէր ու կը կըէր. իր ձեւ նադին ինեւուրներն արիւնով ներկուած էին: Մի պատառ Յարնէն վահնաբով՝ թաւունը քիչ մը ժամանակ սուր նայաւածքով մը մեզի նայեցաւ, եղաց թեւելը բացած ծանր թուիչով դէպի ի վեր բարձրացաւ, որովհետեւ պյանպէս կշատապինդ կերած էր որ չէր կրնար շաւանի շարժիւ, և առ զարշեմ կերակրուն մէկ հասոր ընթանը բանած քիչ մ'առեն գլուխներնուս վրայ կը մնաթուշը: Աւերջապէս բերնի միսր վար Բաղդաւին ուսուրներուն առջև առջև չդէյց, և պահու յառաջ չերթարի իմ նոյն միջոցին զգացած զազարի ախորդ ակունիարագրիլու: Երբ որ քայլ մը գէպ ի նոյն արինուու տեղու մասնցոյց աշքս Եւ գուստին աշքին պատաշնեցաւ՝ որն որ պյանպիսի ազդու յանգիմանիչ նայաւածքով մ'ինծին կը նպական զւուիս եկաւ, երես մէկդի գարձաւանդ նոյն գէպին կերպու բարձրացաւ, որովհետեւ պյանպէս կշատապինդ կերած էր որ չէր կրնար շաւանի շարժիւ, և առ զարշեմ կերակրուն մէկ հասոր ընթանը բանած քիչ մ'առեն գլուխներնուս վրայ կը մնաթուշը: Աւերջապէս բերնի միսր վար Բաղդաւին ուսուրներուն առջև առջև չդէյց, և պահու յառաջ չերթարի իմ նոյն միջոցին զգացած զազարի ախորդ ակունիարագրիլու: Երբ որ քայլ մը գէպ ի նոյն արինուու տեղու մասնցոյց աշքս Եւ գուստին աշքին պատաշնեցաւ՝ որն որ պյանպիսի ազդու յանգիմանիչ նայաւածքով մ'ինծին կը նպական զւուիս եկաւ, երես մէկդի գարձաւանդ նոյն գէպին կերպու բարձրացաւ, որովհետեւ պյանպէս կշատապինդ կերած էր որ չէր կրնար շաւանի շարժիւ, և առ զարշեմ կերակրուն մէկ հասոր ընթանը բանած քիչ մ'առեն գլուխներնուս վրայ կը մնաթուշը:

Ուեսելի իր վասն նատաղ թաշնոյն շարժումն
առգին անգին կը շարժէր եւ առ պատճառաւ. մենք
զանիկաց կենդանի կը կարծէինք. երբ որ որո՞ն
իր վկացէն ելու, կոնակի վաս գետինն ինկաց եւ
ան առնեն կարող եղանք իր երեսը անեանել. Առ
էս սարսափեցի պատճեր մշերբեր տեսած չեմ:
Ենքն խռովոշների պարագ էին, չըլմութը չկային,
ակնաները բոլորովին բաց էին, եւ իրենց բացու-
թիւնը մեզի կարծել առած էր որ ոչըն մարդը
կը ծիծադի:

“Ա. Ա կանց կանց մեր առջևէն անցաւ եւ
հետագաւ մեր վերօնի յայս ոչ իր հետը ասենք
լով։ Աթէ ան տառի ճանի յուսահատած ըստավորին
կընացինք զանիկայ (գեաւը) մեր մասն եղած ատեն
գործիքով մի բռնել։ Բայց մենոր մէջ մեր կենաց
պահպանութեան մեջոց մը ինտաելու խօսքութքն
ան ատեն մարելին եկաւ, իրք որ հազիւ իր մէկ
մասը կ'երեւար։ Մեր մասց դատունք ան ասու-
ճանի ակարացած Հր, սկսածք նոյն ժամանեակ իւր,
ինչ թէ գոյց ըստորով կընանք մենոր հանիկ։

Նշյա ժամանակէն վեր ոտ նաւին վրայ անցընկառ
միքս մ'առնելու շրտ շանք բրի, բայց պարապ
աեղ։ Ըստ զիւրաւ կրնայինք իր անունը կար-
գալ, եթէ մեր ուստափն մէջ մոքերնիս եկած
ըլլար։ Ըստ հաւանական է որ նաւուն մէջի դբժ-
բանուները կամ գեղին ահնդէ բոնուելով՝ եւ
կամ թռւնաւոր կիրսկուր մ'ուտելով ամէնքն ալ
առհօսապակ մեռած ըլլան։

(Օրուան մասյան մասը տիրուք թմբութեան մը
մէջ տնօցոցինք, եւ երբ որ դիշերուան մո.թն
հեռացող նաւը մեզի բարբառին անտեսանելիք ըրաւ,
ան առեն մեր ողբարի վիճակը նորէն սկսանք ճանչ-
նալ, միտեղամայն քաղցին ու ծարաւին ստուգու-
թիւնն առելի եւ ի զբարիք: Ե վերայ պյառ ա-
մենայնի մինչեւ տատու ամենեւին փորձիք մը ձեռք-
շնչիք կինար զարենել, ուսաի մեր նեղաւելինն առ
ժամանակ մի քնով մոռնալ ու զիցինք՝ որն որ
մեր յոդնածութեմնը վկանիս բերած էր: Արկօրդ
աւտուն ծովը կատարեալ հանգ արա եւ հոյելոց
որէս շիտակ և ու ոգը տաք եւ հաճցական էր:
Իմբարախ նաւն ալ չէր երեսոր:

Ներքերս գարձեալ ջամփց խցին մէջ մատ.,
եւ եղբ որ յոգեած՝ դուրս ելաւ., իրմէ և ուրի
բարբեր նցյ փորձն ըրաւ, բայց Երկութին ըրած
ճիշդն ալ մատ ամին կոցուած դուռը բանալու ո-
գուու մը ըբրաւ: Արովշնահւ Աւգոստին թեւը գետ
վլիրաւոր և կաղուած ըլլալով՝ իրմէ յոյս մը
չէինք կրնար ունենալ, կարգն բնծի նկու. փորձ
մընելու բարբեր խուզը մատա ատինչ հետն եր-
կամին կտոր մատաած բայց զանիկայ խցին մէջ
ձգած էր. նզր որ ևս նցյն երկամին խցին տակի
կը վնասուի, ձեռքս կլոր բան մը պատօնհեցաւ,
զըրն որ բանեցի եւ շուալի զիս վեր քաշել տուի:
Աս որն ողջէկ գոցուած դիւնց շիշ մըն էր, ո-
րուն դիւտին համար երկնից շնորհակալ եղանք.
անմիջապէս մնկափոյսուը հանեցի եւ ամէնքնիս ալ
մէկ մէկ պուտ նցյն ընկելիքն խմեցինք, որն որ մեղի
մէծ զովութիւն ու հանգիսա պատճառեց: Էտքը
շին բերանը նորէն գոցեցինք եւ ապահով տեղ
մը պահեցինք:

Ուստանին գուռը բռնալու համար ըրած եր-
կրորդ փորձն ալ առաջնին պէս անշաղով նղաւ-
երը որ անէէ ևս գարւայ՝ մեծ արտմութեամբ
տեսայ որ ընկերներուս զրայ իրենց խմած գիննին
տեսակ մը իննեւութիւն բիշեր է, ուսկից ևս
անտարակցա եւրիորդ անգամ ջըին մէջ մօնե-
լով աղասած էիր Անգամոք իրարու անշարժար
խօսքեր կը խօսէին. Բնդկերս բնծի բիւրաւոր հար-
ցութեան կը լուրջ է. Ազգութ բնծմէ սանոր մը կ'ու-
ղէր որ ցամաք ելլեւնէն յասաջ մազերը շահէ-
թարքեր աս ախտէն տեսի տկար բանուած էր:
Երբորդ անգամ մ'ալ խույն իջայ ևս քանի մը
մասրեսիրուրդ եւոքը ձեռքս կաշէն ողափէ արկլուն
մը գուրս եկաց: Ըստ մը զանիկոս բացնիք յո-
սալով որ մէջն ուտելու բան մը կը գտնենք, սա-
կայն տրամաւթեամբ աեսանչք որ միայն զգեստե-
լուն ևս քանի մ'ածելի կը բավանդակիէր: Կար-
ձիալ զիս խցին մէջ կախէլ տուի ևս ես գար-
ձած առենս ապակւայ կուրուելու ձայն մը լսեցի:
Իմ գժրախառնէնեամբս ընկերներս գինույն թա-
ցորդը խմած ևս շիշը գետինը կարնելավ կառ
կառ ըստ էնի:

“በኢትዮጵያ ሂወጫውንናኩልነት”

九章算术卷第十一

Ե-բառային եղանակը Առաջարկութեան պահ-

3. 9kph

Պերքնոի հասարակաց գեղեցիկ շենքերուն մշտապատճեն կարդը բանովը քէօնն թաղի մէջ թափառութիւն պայծառն է, որն որ 1451ին Փառագերիկոս Բին ատենէլ սկսած եւ 1715ին լինցած է՝ առ շենքը անկանոն քառակուսի մը կը կազմէ, 460 ոտևաչափ լայնը, եւ 1037 ոտ. լայնացաւ ու

զիկլան. Այսիդան առկա աշխատված:

սի, բարձրութիւնն ոյ 101½ տեսչափ է. 4
գտտիկոնով է եւ. և գուրիմ, 420 պատուհան, 500
ունեակ և 28 գուռ ունի. Առող մշջն էն նկար-
ներու. Ըստթեանց, բնական գիտութեանց եւ,
Հնադրանց թանգարանները: Գարձեալ երեւելի
էն Մոնողիժուի պարտիզով պալատը, Դրուսիայի
իշխանին պալատը, դարձեալ Գրիտարի հսկերսիք
թագին մեջ պինակոսի շենքը, օրն որ 1100 տա-

շընապատով քառակուսի մըն է, եւ աշխարհը բիս
երեւեթից չենքերէն մէկն է. գործեալ ասոր մաս
է 3000 հոգի առնող թէատրոնը, (որն որ 1843ին
հրդեհէ մը բոլորավիճ ոյրեցու եւ եռքը նորէն
եւ աւելի մաշակուոր եւ զարգարուն եղանակա-
շնուեցաւ): Դորձեալ թագտորական գրասունիք
օրն որ 400,000 հասոր գիրը եւ 56000 ձեռագիրը
անի. դարձեալ համալսարանի շենքը, 276 ոսր
երկայն եւ 170 լոյն թանգարանը. ակրանուոցը,
գրամահուսաթեան շենքը, գիտակենաց և մա-
րանը՝ աստղաբաշխական զիտանոցագ մը, դար-
ձեալ 1819 շնուռած եւ երեւեթի երաժշտաց կի-
սարձաններով. զարգարուած կասահերդական

թէտարօնը, ներդաշնակութեան եւ կազմաց՝ երիշելի թատերախորհացներու կիսարձաններով գարգարուած պատշները, եւ այն: — Կիտութեանց եւ պրեսիսից համար, մասնաւոր հիմնարքութիւններ կան, պահենք 1810ին հաստատուած համազարամբ, որուն մէջ ամէն տևառու գիտութիւնները երեւելի տառցաց ձեռքը կը սորմցութե, ուսափ որ երիշելի ուսումնականներ եւ լուծ են եւ կ'ըլլեն: Աս շենքին, մէջ 80—90 ուսուցիչներ, 30—40 առանձնական ֆարաեաններ եւ 2000էն աւելի տշկեաններ կան: Համույթունի հեա կից է առառուած աբժանական եւ փիլիսոփայական դպրոց մէ, արքունական եւ համալսարանի վերաբերեաց գրատանց կրոցը գործածութեան համար օրոշեալ շենքեր, անհարաժեական պարուէզը, անդամահառութեան, եւ կ'նշանաբանութեան (Հօօլոցի), Հանգարանութեան, վերաբերա յական գործեաց հաւաքանց շից, արհեստից, եւ բժշկութեան եւ միաբուժութեան միաբարեալ իրաց եւ ոյն թանձարանները: Գործեալ գիտութեանց, արտեստից, Տարտարապետութեան, երգի, թագաւորական ևելեղնեցւոց Լրատըւութեան ակադեմիանները, դարձեալ անանցութշկութեան դպրոցը, խերուու, մանչերու դաստունները, զօրոց բժշկական եւ միաբուժական անհարաժեական մէջ, 3 անհարաժեան 1 զեղավաճառութեան, 6 բարձրագոյն կարգի ուսմանց գըպրոցները, բարձրագոյն ասմիքաններու բարձրանալու պաշտօնակալաց համար պատերազմական ընդհանուր դպրոցները, թնդանօթաձիկ եւ ուսանաւոր զօրաց, եւ նուև ուրիշ շատ պյունից զառառունները, որոնց մէջ եւ նաև ուսուցիչ կանոնք հանելու գառատունները: Գործեալ պէտքին 80 համար չափ գրավաճառներ եւ որհեստից եւ երաժշտութեան միաբարեալ իրերու խոնաթները, 40 հաստ գրքեր վարդու տուող գրատուններ, 45 սպարան, 25 վիճագրաշնորհներ, 3 քաղաքական եւ բազմաթիւ ուրիշ զոնազան նիսխերու վերաբերեալ լրագիրներ ունի հանդարաններու հոգմանները, Պերքին անի կ'նշանաբարանութեան, անդամահառութեան, կորողիսնաց, Հանգարանութեան, միշտուից, Եփիպատական հնութեանց եւ ոյին թանգարանները: Գործեալ արձաններու, նկարներու, հին անօթներու, ողինցոց հաւաքանցները:

ՎԵՆԵՐԱԴԻ ԴՐԱՄԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԸՆԹԱՅԺԸ

	1857 Ա-ԿՏԵՐՆԱ-ՐԻ	26 (4)	28 (6)	29 (7)	30 (8)	1 (9)	2 (20)
Վանքերում 100 հողանու թի - արձ. ֆիրս	86%	86%	86%	86%	86%	86%	2 ամիս անհաջ. հայց
Հանգստուր 100 ընթացքի ֆիր.	" 103%	103%	105%	105%	105	105	% " "
Խթանաց 326 դրամն միան	" 104	104	104	104	104	104	2 " "
Լուսակ 1 փակում աղերդու	" 19.11%	10.11	10.11	10.10%	10.11	10.10%	3 " "
Համակարգ 100 մորք պահպան	" 76%	76%	76%	76%	76%	76%	2 " "
Խառնված 200 քրատ	" 121%	121%	121%	121%	121%	121%	2 " "
Միջնակ 300 առարկաների միան	" 103%	103%	103%	103%	103	103	2 " "
Փարփ 300 քրատ	" 121%	121%	121%	121%	121%	121%	2 " "
Գրունդաբար առ Պար 120 թի.	" 104%	104%	104%	104%	104%	104%	3 " "
Հ-Փախէ, 1 ուսուց. արձ. ֆիր - ֆիրս	—	—	—	—	—	—	31 օր "
Վարչութեալ	" 263	263	263	265	263	263	31 "
Հերացաւ 1 խնձոր	" 8	8	8	8	8	8	" "
(Aggin) Վարչութեալ	" 5½	5½	5½	5½	5	5	" "

Lefèvre, Hélène.